

Lausunto

29.09.2022

Asia: VN/22156/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisesta. Kuopion kulttuurihistoriallinen museo toimii museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona Pohjois-Savon alueella ja vastaa toimialueensa arkeologisen ja rakennetun kulttuuriperinnön asiantuntijatehtävistä.

Tiilikkajärven kansallispuiston laajentamisen suunnittelua varten on laadittu Tiilikkajärven kansallispuiston laajennuksen Master Plan 2021–2031 (Rautavaaran kunta). Kansallispuiston laajennuksen valmistelu ympäristöministeriössä aloitettiin Master Plan-suunnitelman pohjalta. Esityksen tavoitteena on toteuttaa jo luonnonsuojeluun varattujen alueiden suojelu kansallispuistona sekä saattaa uusia, nykyään metsätalouskäytössä olevia alueita suojelun piiriin ja edistää näin luonnon monimuotoisuuden suojelua. Lisäksi tavoitteena on luoda laaja ja eheä luonnonsuojellinen kokonaisuus sekä virkistyskäyttöinen yhteys Tiilikan, Pumpulikirkon ja Metsäkartanon välille. Kolmantena tavoitteena on parantaa edellytyksiä luontomatkailun kehittämiseksi Rautavaaran kunnassa ja siten tukea itäisen Suomen elinvoiman vahvistamista. Alueellinen vastuumuseo toteaa, että tavoitteet edistävät kiitettävästi myös kulttuuriperinnön suojelua. Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030 tunnistaa myös kulttuuriperinnön ja se tulisikin sitoa osaksi luonto- ja virkistysmatkailua. Kulttuuriperintöbarometrin (2021) mukaan ihmiset pitävät luontoympäristöä kaikkein tärkeimpänä vaalittavana kulttuuriperintönä. Puhdas ja monimuotoinen luonto nähdään myös tärkeimpänä tulevaisuuden kulttuuriperintönä. Sitä luonnoksen tavoitteet tukevat erinomaisesti.

Master Plan-suunnitelmassa kulttuuriperintö on mainittu kursorisesti merkitystasolla mutta esimerkiksi vaikutusten arviointi puuttuu suunnitelmasta kokonaan. Sama heijastuu luonnokseen hallituksen esityksestä. Sivulla 7 mainitaan historiallisesti merkittävän kohteen sijainti laajennusalueella ja viitataan Metsäkartanon kivikautisen asuinpaikan muinaisjäänökseen. Olisi asianmukaista käyttää vakiintunutta terminologiaa ja viitata alueen arkeologiseen

kulttuuriperintöön. Kulttuuriympäristön arvot ovat osa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja niiden arviointi puuttuu kohdasta 4.

Tiilikan kansallispuisto on perustettu erämaisen järvi-, joki- ja harjuluonnon sekä Tiilikkajärveä ympäröivien aapasoiden suojelemiseksi. Erityisesti Tiilikan suoalueet ja harjumuodostumat ovat edustavia ja suot kattavat kansallispuiston maa-alueesta yli kaksi kolmasosaa. Esitetyt laajennusalueet täydentäisivät kansallispuistoa edustavalla suo- ja metsäkokonaisuudella sekä jääkauden muovaamalla geologialla. Kaavoittamattomien metsäalueiden, kosteikkojen (erityisesti suot) ja vesialueiden kulttuuriperintö on paikoin huonosti tunnettua ja tutkittua. Rautavaaran kunnassa on tehty suhteellisen vähän kulttuuriperintöinventointeja. Tiilikan kansallispuiston aluetta sekä laajennusalueita on inventoitu Metsähallituksen toimesta vuonna 2012 (Rautavaara ja Juuka kulttuuriperintöinventointi 2012. Metsähallitus). Esitetyiltä laajennusalueilta tunnetaan yksi kiinteä muinaisjäännös, Metsäkartanon kivikautinen asuinpaikka (rekisteritunnus 1000025059). Lisäksi Metsähallituksen inventoinnissa on havaittu muita iältään nuorempia kulttuuriperintökohteita, jotka eivät ole muinaismuistolain (295/1963) suojelun piirissä. Inventointialueen laajuuden vuoksi on mahdollista, että laajennusalueella sijaitsee vielä ennestään tuntemattomia arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita. Tämä tulee huomioida mahdollisen kansallispuiston laajennuksen toimeenpanovaiheessa ja uusien reittien sekä levähdyspaikkojen, laituriin, tiestön, opastusten yms suunnitelmissa. Suunnitelmat tulee lähettää lausuttavaksi alueelliseen vastuumuseoon.

Räikkönen Tytti
Kuopion kulttuurihistoriallinen museo - Pohjois-Savon alueellinen
vastuumuseo/Kulttuuriympäristö